

Analiza sudskih odluka donetih u postupku po tužbi ministra Nebojše Stefanovića protiv NIN-a

Uvod

Ova Analize ima za cilj da sintetizuje ključne razloge iz obrazloženja presuda domaćih sudova (Višeg suda u Beogradu, Apleacionog suda u Beogradu i Vrhovnog kasacionog suda u Beogradu) u sudskom postupku koji je ministar unutrašnjih poslova u Vladi Republike Srbije Nebojša Stefanović pokrenuo protiv izdavača nedeljnika [NIN](#), glavnog urednika tog medija, kao i novinarkе nedeljnika NIN.

Sam postupak specifičan je po tome što je odgovornost na koju se u tekstu navedenog nedeljnika ukazuje, odgovornost Ministra unutrašnjih poslova Nebojše Stefanovića, povodom događaja koji se odigrao u beogradskom naselju Savamala, 25. 4. 2016. godine. Tog dana su, kako je to utvrdio Ombudsman, većem broju građana prekršena prava na slobodu i bezbednost, nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i zaštitu imovine, i to drskim i nasilničkim, vandalskim ponašanjem veće grupe maskiranih lica. U postupku kontrole zakonitosti i pravilnosti rada MUP-a, Zaštitnik građana utvrdio je da Policijska uprava za Grad Beograd Ministarstva unutrašnjih poslova nije blagovremeno i efikasno postupala po prijavama građana da je organizovana grupa uniformisanih lica, opremljenih i maskiranih, učinila niz dela protiv prava građana na slobodu i bezbednost, nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i imovinu. Zaštitnik građana zaključio je da se radi o organizovanom kršenju prava građana, usklađenom na više nivoa i između više državnih i nedržavnih subjekata.^{1 2}

O specifičnosti sudskog postupka koji je predmet ove Analize govori i činjenica da su ministra podržali (i) javni funkcioneri - tadašnji Gradonačelnik Beograda Siniša Mali, Gradski menadžer Goran Vesić, ali i veliki broj simpatizera vladajuće stranke, čiji je tužilac potpredsednik. Svoju podršku iskazali su tako što su se pojavili ispred zgrade suda, u terminu u kom je bilo

---

¹ [Policija u naselju Savamala nije blagovremeno postupila po prijavama građana](#), izvod iz postupka kontrole Zaštitnika građana, objavljen na sajtu Zaštitnika građana

² [Izveštaj Zaštitnika građana 13-32-2147/2016, del. br. 17008 od dana 9. 5. 2016. godine](#)

zakazano ročište na kome su saslušane stranke u sudskom postupku. Tom prilikom došlo je i do određenih incidenata.³

U trenutku pisanja ove Analize, tužilac i dalje obavlja funkciju ministra unutrašnjih poslova, kao i funkciju potpredsednika Vlade Republike Srbije (od avgusta 2016. godine), imenovan je za sekretara Saveta za nacionalnu bezbednost (od novembra 2017. godine), a istovremeno se nalazi i na poziciji šefa Biroa za koordinaciju službi bezbednosti. Takođe, tužilac je i predsednika Saveta za borbu protiv trgovine ljudima, komandant Republičkog štaba za vanredne situacije, predsednik Nacionalnog saveta za sprečavanje negativnih pojava u sportu i Koordinacionog tima za usmeravanje aktivnosti u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma. I dalje je član Predsedništva iste stranke (Srpske napredne stranke) i predsednik Gradskog odbora Beograda.⁴

Koliko su se stavovi sudova međusobno razlikovali, i da li su postojala odstupanja od uobičajene sudske prakse i prakse Evropskog suda za ljudska prava – pitanja su na koja će ova Analiza nastojati da odgovori.

Činjenični opis

U drugoj polovini 2016. godine ministar unutrašnjih poslova u Vladi Republike Srbije Nebojša Stefanović podneo je Višem sudu u Beogradu tužbu za naknadu štete protiv izdavača nedeljnih novina NIN, glavnog urednika tog medija Milana Čulibrka, kao i novinarku NIN-a Sandre Petrušević. Naknada nematerijalne štete koju je ministar Stefanović potraživao tužbom opredeljena je u iznosu od 300.000,00 dinara. Uz taj zahtev, ministar Stefanović tražio je od suda i da tužene obaveže da pravnosnažnu sudsku odluku objave u svom nedeljniku. Ministar Stefanović tužbu je podneo, prema vlastitim tvrdnjama, zbog toga što su mu tuženi prouzrokovali duševne bolove – povredili dostojanstvo ličnosti (čast i ugled), pravo na autentičnost (prikazali ga u lažnom svetlu)⁵ i prekršili pretpostavku nevinosti.⁶ Prema navodima ministra, tuženi su rečeno učinili time što su na naslovnoj strani nedeljnika NIN objavili njegovu fotografiju i naslovili je: „NEBOJŠA STEFANOVIĆ GLAVNI FANTOM IZ SAVAMALE“, dok su u samom nedeljniku objavili tekst pod istim nazivom. Prema tužiočevim tvrdnjama, tuženi su ga na taj način neosnovano označili kao glavnog organizatora i počinioca događaja u Hercegovačkoj ulici. Tokom postupka tužilac je negirao

³ Pročitati tekst: „[Incident pred početak suđenja po tužbi Stefanovića protiv NIN-a](#)“, objavljen dana 29. 11. 2016. godine, na portalu Insajder

⁴ <http://www.mup.rs/wps/portal/sr/ministarstvo/ministar>

⁵ Član 79 Zakona o javnom informisanju i medijima ("Sl. glasnik RS", br. 83/2014, 58/2015 i 12/2016 - autentično tumačenje)

⁶ Član 73 Zakona o javnom informisanju i medijima

saznanja o tome šta se događalo u Hercegovačkoj ulici. Ukazao je na činjenicu da ne postoji nijedna sudska odluka kojom se utvrđuje njegova odgovornost zbog tog događaja, kao i na to da niko od novinara redakcije NIN nije kontaktirao s njim pre nego što je sporni tekst objavljen. Redakciji nedeljnika NIN demanti pre podnošenja tužbe nije uputio zato što je smatrao da to ne bi imalo nikakvog kakvog efekta.

U toku sudskog postupka, pored ministra Stefanovića, saslušani su i novinarka nedeljnika NIN, kao i glavni urednik tog medija. Tuženi su, između ostalog, predložili da su tokom pisanja teksta koristili gorepomenuti Izveštaj zaštitnika građana. Takođe, konsultovali su se sa relevantnim licima - pravnim ekspertima, poput bivšeg sudije Vrhovnog suda Zorana Ivoševića, čije su izjave i naveli u tekstu. Svoj stav obrazložili su rečima da je u pitanju kritički tekst o temi o kojoj javnost ima opravdani interes da bude informisana, a ne tekst napisan sa ciljem da se u njemu bilo koji pojedinac nipodaštava. Tekstom se želelo ukazati na odgovornost Ministarstva unutrašnjih poslova, a tužilac je, svakako, njegova personifikacija. Odgovornost o kojoj su tuženi govorili nije krivičnopravna, već politička – odgovornost u skladu s funkcijom koja se obavlja. Kada je reč o naslovu, rečeno je da se njim nije želelo implicirati to da je tužilac rušio objekte u Savamali, već to da se ministar veoma često oglašavao u javnosti povodom drugih istraga, za razliku od događaja u Hercegovačkoj, kada „kao da je nestao“⁷. Tuženi su izjavili da se jesu obraćali Birou za komunikacije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije kako bi dobili podatak o tome da li je sprovedena unutrašnja kontrola u MUP-u, i da li je MUP postupio po primedbama Zaštitnika građana, ali su tom prilikom dobijali neredovne odgovore da neće davati komentare dok je tužilačka istraga u toku. Predložili su i činjenicu da su preko Biroa za komunikacije više puta pokušali da zakažu intervju sa ministrom Stefanovićem, ali su ti pokušaji bili bez uspeha. Konsultovali su kako praksu domaćih sudova, tako i praksu Evropskog suda za ljudska prava, praksu koja govori o tome da su javni funkcioneri dužni da pokažu veći stepen tolerancije kada mediji iznose kritički stav o njihovom postupanju, čak iako je takav stav za njih preteran ili šokantan.^{8 9} U toku sudskog postupka kojim se ova Analiza bavi, održano je samo jedno ročište - ročište na kome su saslušani tužilac i tuženi. Na istom tom istom ročištu glavna rasprava je zaključena.

Sud je doneo presudu u roku od jednog meseca. Prvostepenom presudom Viši sud u Beogradu u celosti je usvojio tužbeni zahtev ministra. Tom presudom tužiocu je dosudio traženu naknadu štete u punom iznosu (300.000,00 dinara), i obavezao glavnog urednika da presudu objavi

---

⁷ Presuda Višeg suda u Beogradu br. 10 P3 299/ 2016, od dana 29. 11. 2016. godine

⁸ Videti fusnotu br. 6

⁹ Zapisnik sa rasprave održane dana 29. 11. 2016. godine, u sudskom predmetu br. 10 P3 299/ 2016

u narednom broju nedeljnika NIN. Napomenućemo vrlo važnu činjenicu da se sud, u skladu sa zakonom, mora kreteti u granicama postavljenog tužbenog zahteva (što je u ovom slučaju dosuđeni iznos od 300.000,00 dinara), te da visina naknade štete nije mogla preći tu granicu.

Prvostepeni sud stao je na stanovište da su tuženi objavili neistinite i nedozvoljene informacije o tužiocu. U prvostepenoj presudi, između ostalog, navedeno je i sledeće: „Imajući u vidu da iz izveštaja Zaštitnika građana od 9. 5. 2016. godine proizlazi da su u dešavanjima u Hercegovačkoj ulici u Beogradu učestvovala **'uniformisana lica pod fantomkama'**, objavljivanje naslova u nedeljniku 'NIN' **'Nebojša Stefanović, glavni fantom iz Savamale'** predstavlja tvrdnju da je tužilac ne samo 'jedan od fantoma', dakle lica koja su akteri dešavanja u Hercegovačkoj ulici koje opisuje Zaštitnik građana u svom izveštaju, već 'glavni fantom' što znači da je tužilac organizator događaja u Hercegovačkoj ulici. Termin 'glavni fantom' koji je korišćen u naslovu nedeljnika 'NIN', kod prosečnog čitaoca stvara utisak da je tužilac ne samo unapred znao za događaje u Hercegovačkoj ulici u Beogradu, već da je bio organizator istih, da je radnje preduzimao sa namerom i dao zadatak neposrednim izvršiocima, čime se isti optužuje za preduzimanje radnji koje su nezakonite i za koje postoji osnovana sumnja da predstavljaju obeležja krivičnog dela čime se dovodi u pitanje ugled, moral i dostojanstvo tužioca.“¹⁰ Sud je smatrao da su i u samom tekstu objavljene iste tvdnje – da je ministar Stefanović znao za dešavanja u Hercegovačkoj ulici, i da je bio pomagač neposrednim izvršiocima, čime je optužjen za sudelovanje u radnjama koje su nezakonite, i za koje postoji osnovana sumnja da predstavljaju krivično delo. U obrazloženju sudske odluke navedeno je da se radi o izričitim tvrdnjama čiju su tačnost novinari bili dužni da provere pre objavljivanja. „Imajući u vidu težinu optužbi koje su iznete u objavljenoj informaciji, novinar je morao sa **posebnom, većom pažnjom od uobičajene** proveriti činjeničnu osnovu objavljenih infromacija“, navedeno je u presudi. Prvostepeni sud našao je da tuženi objavljenu informaciju **„nisu proverili** sa većim stepenom pažnje“, a nisu ni dokazali da su pokušali da pre objavljivanja istih ostvare kontakt sa *tužiocem, njegovim kabinetom* ili *prestavnikom političke stranke kojoj tužilac pripada*. Sud je smatrao da se Izveštaj Zaštitnika građana nije mogao uzeti kao dokaz kojim se potkepljuje istinitost objavljenih informacija, budući da se u tom izveštaju tužilac ni na koji način ne dovodi u vezu sa spornim događajem.¹¹

Prvostepeni sud smatrao je da iznos od 300.000,00 dinara predstavlja pravičan iznos naknade štete koju je trebalo dosuditi tužiocu, s obzirom na to da tužilac, između ostalog, uživa određeni ugled kao političar, kao javna ličnost, kao visoki funcioner političke stranke koja učestvuje

---

¹⁰ Videti fusnotu 6

¹¹ Videti fusnotu 6

u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti Republike Srbije, kao Ministar unutrašnjih poslova - jednog od najvažnijih ministarstava u Republici Srbiji. Sud je, takođe, bio mišljenja da dosuđeni iznos naknade štete opravdava (između ostalih) i činjenica da su sporne informacije objavljene u renomiranom nedeljniku „NIN“, koji je podržan od strane Ministarstva kulture i informisanja i dodeljuje godišnju nagradu za književnost – „Ninovu nagradu“. ¹²

Tuženi su blagovremeno izjavili žalbu protiv te presude. U drugostepenom postupku Apelacioni sud u Beogradu zauzeo je sasvim suprotan stav u odnosu na stav prvostepenog suda – prvostepenu presudu preinačio je, i tužbeni zahtev ministra Stefanovića odbio kao neosnovan.

U obrazloženju presude, Apelacioni sud u Beogradu, između ostalog, naveo je i sledeće: „U konkretnom slučaju, upravo se radi o iznošenju kritičkog mišljenja koje se odnosi na rezultate rada ovde tužioca kao ministra unutrašnjih poslova Republike Srbije. Imajući u vidu da se radi o jednoj od najviših funkcija u izvršnoj vlasti, dozvoljeno je čak i da takva kritika sadrži određeni stepen preterivanja, odnosno, provokacije, a na kom stanovištu je i Evropski sud za ljudska prava, kao npr. u slučaju 'Wirtschafts - Trend Zeitschriften – Verlags Gmbh V. Austria (No. 3), Nos 66298/01 and 15653/02' presuda od 13. decembra 2005. godine.“¹³

Nasuprot stavu prvostepenog suda da funkcija koju tužilac obavlja opravdava dosuđivanje naknade štete u iznosu od 300.000,00 dinara, drugostepeni sud je u svojoj odluci istakao sledeće: „Nosioци javnih i političkih funkcija uživaju društvenu privilegiju da donose i izvršavaju odluke u ime celog ili većeg dela društvene zajednice i po samoj prirodi svoje funkcije u poziciji su da zadobiju veliki društveni ugled. Međutim, upravo ta činjenica, u skladu sa maksimumom *noblesse oblige* (čast obavezuje), kao i činjenica da ne odlučuju samo o sopstvenim interesima, već o interesima zajednice, stvara obavezu tolerancije povećane kritike za svoj rad, odnosno vršenje vlasti, od strane svih onih u čije ime se ta vlast vrši, a sa čime je nosilac javne i političke funkcije bio dužan da računa pre nego što je izrazio volju da takvu funkciju vrši.“¹⁴ Taj sud ukazao je i na činjenicu da se značenje spornih informacija može tumačiti isključivo tako što će se naslov i sadržina teksta posmatrati kao jedinstvena celina. „Takvim posmatranjem predmetnog naslova i teksta jasno se dolazi do zaključka da naslov predstavlja „sarkastično imputiranje političke odgovornosti tužiocu za događaje koji su se, kako to proizlazi iz Izveštaja Zaštitnika građana od 9. 5.

---

¹² Videti fusnotu 6

¹³ Presuda Apelacionog suda u Beogradu br. Gž3 – 57/17

¹⁴ Videti fusnotu 6 12

2016. godine, zbili u delu Grada Beograda koji je poznat pod imenom 'Savamala' u noći 24. na 25. 4. 2016. godine, u ranim jutarnjim časovima“, navedeno je u drugostepenoj presudi.¹⁵

Drugostepeni sud smatra još i da navodi iz predmetnog teksta predstavljaju zaključak novinara koji je baziran na činjenicama navedenim u službenom dokumentu – Izveštaju Zaštitnika građana. Imajući u vidu da se radi o kritici nosioca javne funkcije u obavljanju nadležnosti koje su mu poverene, nije postojala obaveza novinara da od tužioca traže izjašnjenje na kritike koje su mu upućene, stav je drugostepenog suda. Drugostepeni sud je čak uzeo u obzir i tužiočevu tvrdnju da je svrha njegovog zahteva za naknadu štete da dokaže koliki su „tuženi lažovi“, te je zaključio da takva težnja ne može biti osnov za naknadu štete u ovom postupku.¹⁶

Nezadovoljan takvom sudskom odlukom, tužilac je izjavio vanredni pravni lek – reviziju protiv presude Apelacionog suda u Beogradu. Revizija predstavlja vanredni pravni lek kojim se pobijaju pravnosnažne sudske odluke donete u drugom stepenu.¹⁷

Odlučujući u postupku po tom vanrednom leku, Vrhovni kasacioni sud doneo je rešenje kojim je usvojio reviziju tužioca. Svojim rešenjem ukinuo je presudu Apelacionog suda u Beogradu, i tom sudu vratio predmet na ponovno odlučivanje. U presudi Vrhovnog kasacionog suda u Beogradu, između ostalog, navedeno je i sledeće: „S obzirom da su zajemčena prava – pravo na slobodu izražavanja i pravo medija (članovi 46, 50. i 51. stav 1. Ustava Republike Srbije) i pravo na čast i ugled (članovi 22. stav 1. i 23. stav 1. Ustava Republike Srbije), to kada su ta prava u sukobu kao u konkretnom slučaju, trebalo je odmeriti ugroženost prava tužioca na dostojanstvo ličnosti i ugled u odnosu na pravo medija na slobodu izražavanja i tek nakon takvog upoređivanja i odmeravanja utvrditi čije pravo je više ugroženo spornim tekstom. Drugostepeni sud nije tako postupio i nije izvršio procenu i odmeravanje ugroženosti navedenih prava, već je pružio zaštitu samo pravu medija na slobodu izražavanja.“¹⁸

Vrhovni kasacioni sud u Beogradu konstatovao je da su prava ličnosti političara i javnih funkcionera suženija nego istovrsna prava drugih lica, te da oni imaju obavezu da tolerišu i trpe više nego druga lica, što znači da su oni u obavezi da podnose objavljivanje i onih informacija o sebi koje drugi nisu dužni da trpe. Međutim, sud je podvukao i to da sloboda izražavanja kada su političari i javni funkcioneri predmet izveštavanja i kritike nije neograničena. Ograničenje te slobode predstavlja njihovo pravo na čast i ugled. I taj sud je u obrazloženju svog rešenja naveo da se mora

---

¹⁵ Videti fusnotu 6 12

¹⁶ Videti fusnotu 6 12

¹⁷ Član 126 Zakona o javnom informisanju i medijima

¹⁸ [Rešenje Vrhovnog kasacionog suda u Beogradu, Rev 1855/2017 doneto dana 30. 5. 2018. godine](#)

napraviti jasna razlika između iznošenja činjenica i izražavanja mišljenja ili iznošenja vrednosnih sudova, za čiju se istinitost ne mogu zahtevati dokazi.¹⁹

U ponovljenom postupku Apelacioni sud u Beogradu ukinuo je presudu Višeg suda u Beogradu, i vratio mu ju je na ponovno odlučivanje. Svojom presudom Viši sud u Beogradu obavezao je novinarku i izdavača medija da solidarno isplate iznos od 300.000,00 na račun tužioca. Tužbeni zahtev u odnosu na glavnog urednika odbijen je, budući da u vreme objavljivanja sporne informacije on nije bio na poziciji odgovornog urednika. Glavnog urednika sud je obavezao da objavi presudu u nedeljniku NIN.

Donoseći drugi put presudu, Viši sud zauzeo je stavnovište da su tuženi objavili svoj vrednosni sud o tužiocu. Sud je taj vrednosni sud okarakterisao kao nedozvoljen, budući da isti nije zasnovan na istinitoj činjeničnoj osnovi. U presudi je navedeno: „Sud je mišljenja da je u konkretnom slučaju na račun tužioca iznet neprimeren i uvredljiv vrednosni sud kojim se tužilac između ostalog označava kao osoba koja ne poštuje zakone Republike Srbije, koji vrši krivična dela i angažuje lica koja vrše krivična dela te učestvuje u događajima koji su nespojivi sa funkcijom ministra koju obavlja i čime se u javnosti stvara pogrešan utisak o ličnosti tužioca i zbog čijeg objavljivanja su povređeni čast i ugled tužioca.“²⁰ Viši sud smatra da je tim tekstom javnosti prvi put ukazano na to ko je konkretno (imenom i prezimenom) učestvovao u događajima u Hercegovačkoj ulici. Iz označenog razloga tuženi su, prema stavu tog suda, bili u obavezi da provere istinitost objavljenih informacija, naročito imajući u vidu činjenicu da se ime tužioca u Izveštaju zaštitnika građana nigde ne spominje, a to oni nisu učinili. Obrazloženje o visini dosuđene naknade istovetno je onom iz prve presude koju je Viši sud doneo u tom postupku.

Tuženi u postupku izjavili su žalbu protiv te presude. Međutim, u momentu pisanja ove Analize postupak pred drugostepenim sudom (Apelacionim sudom) još uvek nije okončan.²¹

Zaključak

Tokom sudskog postupka koji je predmet ove Analize, činjenica da je nosilac javne i političke funkcije dužan da trpi iznošenje kritičkih mišljenja, koja se odnose na rezultate njegovog

---

¹⁹ Videti fusnotu 17

²⁰ Presuda Višeg suda u Beogradu br. 10 P3 607/18, doneta dana 6. 6. 2019. godine

²¹ Informacije dostupne putem javno dostupnih podataka na elektronskom [Portal sudova](#)

rada, odnosno, na politiku koju sprovodi, a u vezi je sa obavljanjem njegove funkcije, bez obzira na to da li se oseća lično povređenim iznošenjem tih mišljenja – nije, bar deklarativno, bila sporna.²²

Međutim, iako se Viši sud u Beogradu pozivao na navedeni princip, činjenicu da je tužilac ministar unutrašnjih poslova i visoki politički funkcioner u stranci koja učestvuje u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti – upotrebio je (suprotno navedenom principu) kao argument kojim se visina dosuđene naknade štete *opravdava*. Kao opravdanje za dosuđivanje iznosa naknade štete u potraživanom iznosu od 300.000,00 dinara – sud je istakao činjenicu da su informacije o tužiocu objavljene u renomiranom mediju. Stav prvostepenog suda po tom pitanju nije se promenio ni nakon što su donete presude Apelacionog suda i Vrhovnog kasacionog suda u Beogradu.

Upoređujući tu odluku sa aktuelnom sudskom praksom u drugim medijskim sporovima u kojima je tužiocima bila dosuđivana naknada štete zbog informacija koje su o njima objavljene u medijima (dosuđivana na štetu medija i novinara), može se konstatovati da je iznos od 300.000,00 dinara izuzetno visok. Uporedbe radi, pravnosnažnom odlukom uredniku jednog istaživačkog portala – na ime nakanade štete zbog povrede časti i ugleda i prava na privatnost, prouzrokovane višemesečnom kampanjom koju je domaći tabloid potpuno neosnovano vodio protiv njega – dosuđen je iznos od 130.000,00 dinara. U tom slučaju tužilac je bez ikakvog dokaza optužen, između svega ostalog, da je „lažni novinar“, „zapadni špijun“, „saradnik mafije“, „sadamazohista“, „terorista“ koji „pakuje afere“ sadašnjem Predsedniku Republike Srbije, a tadašnjem prvom potpredsedniku Vlade, i njegovoj porodici.²³ U tom tabloidu bile su objavljene čak i tužiočeve privatne fotografije, bez njegove dozvole. Upkos svemu tome, dosuđena naknada štete više od duplo je niža od dosuđene naknade štete u slučaju koji je predmet ove Analize.

Imajući u vidu to da su sudske odluke koje su donete u sporu o kom je reč različite, a poseban akcenat stavljajući na odluku Vrhovnog kasacionog suda – ne može se pretpostaviti na koji način će Apelacioni sud odlučiti u žalbi protiv presude Višeg suda u Beogradu. Bilo bi veoma važno da sud uzme u obzir sve okolnosti pod kojima je tekst objavljen, kontekst u kom su određene informacije date, kao i važnost teme koju su novinari obrađivali. Takođe, bilo bi od izuzetnog značaja ukoliko bi sud pošao iz svesti o važnosti uloge koju mediji obavljaju u društvu, iz svesti o činjenici da su aktivnosti političara pod stalnim nadzorom javnosti, i da u društvu koje želi da bude zdravo, demokratsko, sloboda izražavanja u slučaju kada se o njima (političarima) izveštava može biti ograničena, ali samo *pod tačno određenim uslovima*.

---

²² Član 8 Zakona o javnom informisanju i medijima

²³ [Stevan Dojčinović protiv Insajder tim doo i dr.](#)

U skladu sa članom 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima²⁴ i prema ustaljenoj praksi Evropskog suda za ljudska prava - ograničenja slobode izražavanja moraju biti predviđena zakonom. Svako ograničenje mora težiti ostvarenju nekog legitimnog cilja (spisak tih ciljeva sadržan je u članu 46 stav 2 Ustava Republike Srbije²⁵, kao i u članu 10 stav 2 Evropske konvencije). Samo ograničenje slobode izražavanja mora biti neophodno za ostvarenje legitimnog cilja. Navedeno znači da mora postojati „snažna društvena potreba” za takvim ograničenjem, da država mora dati „relevantne i dovoljne” razloge za ograničenje, i da ograničenje mora biti srazmerno (proporcionalno) cilju kom se teži.²⁶ U konkretnom slučaju nije sporno da je predmetno ograničenje predviđeno zakonom, kao ni to da takvo ograničenje teži ostvarenju legitimnog cilja iz člana 46 stav 2 Ustava, odnosno, člana 10 stav 2 Evropske konvencije. Međutim, Apelacioni sud mora ceniti neophodnost ograničenja slobode izražavanja za ostvarenje legitimnog cilja u konkretnom slučaju.

Sloboda izražavanja bi de facto bila ograničena ukoliko bi tuženi bili obavezani na naknadu nematerijalne štete. U tom slučaju, u kom bi do ograničenja slobode izražavanja došlo, od suda bi se očekivalo da za tu odluku da relevantne i dovoljne razloge. Kad je reč o visini naknade štete, bilo bi razumno da ona bude, ukoliko je bude bilo, srazmerna cilju koji se njom želi postići – zaštititi časti i ugleda tužioca. Dosuđivanjem naknade štete koja nije srazmerna cilju kom se teži, postiže se *odvrćajući efekat* na slobodu izražavanja, odnosno, kod drugih novinara u Srbiji podstiču se konformistički govor i samocenzura, samim tim umanjuje se kvalitet javne debate u sredstvima javnog informisanja. U praksi Evropskog suda za ljudska prava navedeno se prepoznaje kao efekat nesrazmernosti ograničenja.

---

²⁴ [Evropska konvencija o ljudskim pravima](#)

²⁵ [Ustav Republike Srbije](#)

²⁶ [Lingens protiv Austrije](#), presuda od 8.7.1986, App. No. 9815/82, para. 39-40